

Jeden z najbardziej znanych produktów przemysłu obronnego ZSRR. W Polsce znany starszemu pokoleniu z niezliczonych filmów lat sześćdziesiątych gdzie grał najczęściej rolę niemieckich transporterów ze względu na zbliżony wygląd. Następnie bohater olbrzymiej ilości lokalnych konfliktów gdyż ZSRR rozdawał je wszelkim popieranym przez siebie ugrupowaniom od OWP przez Mozambik do Nikaragui. Jeden z bardziej udanych i lubianych pojazdów Armii Radzieckiej i Układu Warszawskiego. Do dziś używany w niektórych krajach postsocjalistycznych i byłego ZSRR. Powstało go kilkanaście tysięcy sztuk w różnych wersjach. W Polsce był na początku na wyposażeniu wojska aby w końcu trafić jako podarek od bratniego NRD dla ZOMO jako wozy do tłumienia demonstracji w co bardziej niespokojnych miastach jak na przykład Szczecin. Obecnie często spotykany w muzeach oraz na zlotach pojazdów militarnych, gdzie można poznać komfort podróży tą opancerzoną ciężarówką.

Rysunek 1: BA-22

Historia.powstania

W czasie całej drugiej wojny światowej Armia Czerwona nie miała własnego typu transportera opancerzonego. W ramach umowy lend-lease miała okazję zapoznać się z amerykańskimi scout carami i half truckami i brytyjskimi universal carrierami a w trakcie wojny zdobyła i wykorzystywała niemieckie pojazdy półgąsienicowe. Nie oznaczało to absolutnego braku zainteresowania takimi pojazdami a raczej brak technicznych możliwości przemysłu radzieckiego. Totalna militaryzacja państwa pod koniec lat trzydziestych przyniosła między innymi projekt pojazdu o oznaczeniu BA-22 na podwoziu samochodu ciężarowego GAZ-AAA , który jednak słabo poruszał się nawet jako ciężarówka nie mówiąc już o jej opancerzeniu. W zakładach imienia Stalina czyli ZIS próbowano też stworzyć pojazd na podwoziu półgąsienicowym pod nazwą ZIS-42. W 1943 roku powstała nawet makieta 14 miejscowego pojazdu pod nazwą TB-42. Makieta Jednak była wykonana z drewna bo było jasne że planowanej masy 8500 kg, ani podwozie ani 80 konny silnik zwyczajnie nie udźwignie i nie rozpędzi powyżej 30km/h nie mówiąc już o niezawodności takiego tworu. Kolejną ideą było wykorzystanie jako podstawy pojazdu półgąsienicowego pojazdu elementów działa

pancernego su-76, produkowanego masowo w 3 zakładach. Jednak w tym momencie radziecki przemysł nie produkował żadnych napędzanych przednich osi które mogłyby być użyte w pojeździe. Nie produkowano też żadnych silników o wystarczającej mocy i momencie obrotowym. Próbowano wykorzystać znacznie słabszy silnik ZIS5M. Mimo to zbudowano w 1944 roku 12 miejscowy pojazd ze stali kotłowej pod nazwą B-3 zwany inaczej AT-3. Niestety była to też porażka konstruktorów. 7500Kg pojazd mógł się poruszać z prędkością maksymalnie do 40 km/h i był bardzo zawodny ze względu na duże przeciążenia silnika. W Gorkim próbowano zastosować do tej roli samochód pancerny BA-64 . Ten z kolei nawet bez uzbrojenia był za mały bo zabierał 3-4 osoby i był bardzo niewygodny do wsiadania i wysiadania. Jak to wielokrotnie bywało w historii radzieckiej techniki sznur na swoją głowę dostarczyli „zacofani imperialiści” amerykańscy. Dostarczane w dużych ilościach Studebakery stały się jak to ujmują Rosjanie wzorcem do budowy własnego samochodu ciężarowego z napędem na wszystkie osie. Czyli mówiąc konkretnie zostały na ile to możliwe w warunkach radzieckiego przemysłu skopiowane i wprowadzone do produkcji w zakładach imienia Stalina w Moskwie pod nazwą ZIS 151, jako szczytowe osiągnięcie przodującej radzieckiej myśli konstrukcyjnej. Dzięki temu pojawiła się możliwość produkcji podwozia i agregatów na dostatecznym poziomie technicznym dla stworzenia podwozia kołowego transportera opancerzonego. Armia Czerwona określiła wymagania dla dwóch typów transporterów lekkiego na podwoziu 4x4 ciężarówki GAZ 63 z którego powstał późniejszy BTR-40 i średniego co do którego pojawiały się różne koncepcje z których jedną było oparcie się na podwoziu ZIS 151 czyli kopii Studebakera a inną wykorzystanie półgąsienicowego podwozia ZIS 153 opartego o wzory niemieckie nawet z naprzemiennie zachodzącymi na siebie kołami podwozia na